

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Principer för gestaltning

Bilaga till planbeskrivning, detaljplan för fastigheten Tokarp 3:8 med flera, Vaggeryds kommun.

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret

Granskningshandling Upprättad: September 2025

Dnr: KS 2023/147

Medverkande

Bilaga ”principer för gestaltning” är upprättad av Venturi Projekt AB i samarbete med Vaggeryds kommun

Ansvarig tjänsteperson: stadsarkitekten i Vaggeryds kommun

Ansvarig förvaltning: Kommunledningskontoret, Vaggeryds kommun

Denna bilaga kan uppdateras och kompletteras inför att detaljplanen skickas till antagandet.

SYFTE OCH MÅL

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra byggnation av industri, tillfällig vistelse, laddning av elfordon, verksamheter och tekniska anläggningar i nära anslutning till E4:an och väg 30.

Syftet med detta dokument är att förankra en gemensam målbild för arkitektur, gestaltning och kvalitetsnivå för byggnader, utemiljöer samt allmän plats.

Gestaltungsprinciperna ger förslag på hur aktuellt område för detaljplanen kan gestaltas, skapa ett attraktivt verksamhetsområde som anpassas till omgivningen, vad som är viktigt att förhålla sig till och anpassning till omgivningen, så att en god bebyggd miljö och helhet uppnås.

Gestaltungsprinciperna är en kompletterande handling till detaljplanen och ska fungera som vägledning och underlag vid planering och utformning av byggnader, vägar och utemiljö inom detaljplaneområdet. Det ska även möjliggöra att området utvecklas som en helhet, men med karaktär. Gestaltungsprinciperna ska ses som ett stöd i kommunens bygglovshantering för planområdet.

Plan- och bygglagen

Anpassning- och hänvisningskravet

PBL 2 kap 6§. Bebyggelse och byggnadsverk ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till **stads- och landskapsbilden, platsens natur- och kulturvärdena, och intresset av en god helhetsverkan.**

Vid planering och vid prövning av bygglov och förhandsbesked ska kommunen bedöma hur utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk påverkar och tar hänsyn till omgivningen ur flera olika aspekter. Tillämpningen underlättas om kommunen har aktuella underlag för de olika bedömningarna.

PBL 2 kap. 6 § 1. Kravet på hänsyn och god helhetsverkan kallas ofta för anpassningskravet. Kravet kan även handla om att tillskapa nya värden.

Hänsynskravet innehåller ett antal olika aspekter som det ska tas hänsyn till vid utformning och placering av byggnadsverk och bebyggelse. De olika aspekterna överlappar delvis varandra, men beskriver tillsammans det breda spektrum av värden och egenskaper som kan tillskrivas en plats eller ett område. Olika begrepp i hänsynskravet är **viktiga Stads- och landskapsbild, naturvärden, kulturvärden, helhetsverkan,**

Utformningskravet god form-, färg- och materialverkan

PBL 8 kap. 1-2 § och 3kap. 3§

Byggnader utformas med god form-, färg- och materialverkan. Kravet avser framförallt byggnaders egenvärde men bör tillämpas parallellt med kravet på anpassning till omgivningen. Det handlar om egenskaper och karaktärsdrag hos byggnader som ger upphov till goda upplevelsemässiga värden.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Landskapsbilden

Marken terrasseras i ett antal nivåer för att möjliggöra exploatering.

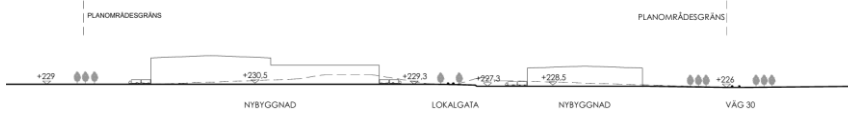

Illustrationskarta över området

Terrassering kommer att ske i etapper och anpassas i syfte att uppnå massabalans inom området.

Sektion genom E4 till väg 846 i läge genom byggnad C och D

Sektion genom väg 30 i läge vid byggnad A och C

GESTALTNINGSIDÉ

Gestaltningssidén ska vara ett stöd för fastighetsägare i hur området ska utformas och förhålla sig till omgivningarna. Gestaltungsprinciperna är indelade i allmänna principer, samt principer för bebyggelse och utemiljö. Dessa principer gäller för hela planområdet samt ska tillämpas inom all kvartersmark och allmän plats.

Utgångspunkten för Gestaltningssbilagan har varit att ta hänsyn till upplevelsen av bebyggelsen i förhållande till naturen från omkringliggande vägar, men även inne i området där serviceinnehållet kan utgöra en viktig mötes- och vistelseplats för hela verksamhetsområdet.

GESTALTNINGS PRINCIPER

Allmänt

Gestaltningssidén av området har utformats för att uppnå kvalitetskrav som ska genomsyrar hela området. Till det ändamålet har 3 övergripande gestaltungsprinciper formulerats. Planområdet ska utformas:

1. Som ett attraktivt verksamhetsområde som knyts an till, och bildar en helhet med det stora verksamhetsområdet Södra Stigamo och Torsvik.
2. Med tydliga rumsliga hierarkier t.ex. huvudstråk, entréer och mötesplatser.
3. Med fokus på hållbarhet t.ex. genom öppna dagvattenlösningar och energilösningar

Bebyggelsen

Gestaltungsprincipen för bebyggelsen syftar till att få en harmoni mellan den storskaliga bebyggelsen och det omgivande landskapet, samt att tillföra en känsla av omsorg genom en övergripande ordning. Centralt genom området går ett stråk som binder samman bebyggelsestrukturen i området med Södra Stigamo. Här möjliggörs en ny koppling till riksväg 30 och ett centralt placerat serviceområde med byggnader i mindre skala. Gestaltningen bör ge utrymme för variation i uttryck och materialval mellan fastigheter, samtidigt som ett övergripande landskapsgrepp säkerställer en sammanhållen helhet.

Bebyggelsens färgskala föreslås i kulörer som harmoniserar med skogslandskapet. Traditionella mörkare kulörer som falurött ligger i linje med denna ambition. Mörkare jord- och gröntonade fasader fungerar också väl, likaså mörkgrått. Helvita och helsvarta byggnader får förekomma om särskilt skäl föreligger. De stora byggnadsvolymerna ska tonas ner exempelvis genom att delas upp med olika fasadmaterial och kulör för att få ner det visuella intrycket mot omgivningen.

Byggnadernas entréer bör markeras och utformas med omsorgsfulla detaljer som förhöjer upplevelsen på nära håll. Kontorsfunktioner placeras med fördel mot omkringsliggande vägar för att artikulera fasaderna och ge liv till området.

Exempel på uppglasade entréer och tydlig fasad skyltning

Skyltning är ett viktigt inslag i ett attraktivt verksamhetsområde. Skyltningen kan bidra till tydlig vägvisning och stärkt varumärkesnärvaro för etablerade företag. En skylt kan även utgöra ett grafiskt element som en integrerad del av arkitekturen. Ett skyltprogram för underlättar möjliggörandet av en sammanhållen skyltning. Placering, skala och ljussättning bör främja läsbarhet från trafikleder och entrégator, men behöver hållas samlad för att undvika visuell störning. Skyltningen bör annonsera byggnadernas innehåll på ett smakfullt sätt mot trafiklandskapet med en skala som gör det läsbart för trafikanterna. Skyltarna mot trafiklederna kan med fördel ha en tydlig grafik och en skala anpassad till byggnaderna. Fasadbelysning kan på ett enkelt sätt framhäva skyltplaceringar.

Centralt i planområdet finns möjlighet att placera ett serviceområde i en skala och utformning anpassad till vistelse intill byggnaden. Byggnaden, eller byggnaderna, ska utformas med omsorgsfulla detaljer som berikar upplevelsen på nära håll och som markerar platsens betydelse för området.

Alla sidor av byggnaden ska vara belysta för att undvika otrygga baksidor.

Utemiljö, kvartersmark

Utformningen av kvartersmark är viktig för helhetsupplevelsen av området och kan bidra till att utveckla känslan för företagen som finns där, både för besökarna och för de anställda. Med växtlighet och gröna vistelsezoner kan utformningen bidra till en attraktiv arbetsmiljö och stärka områdets profilering gentemot besökare och hyresgäster.

Grönområden kring parkeringsfälten och lastzonerna bör utformas för att minska det visuella intrycket av de hårdgjorda ytorna. Det kan bl. a. ske med plantering av träd och buskar, anläggning av murar eller genom modulering av terrängen kring de hårda ytorna. Synlig dagvattenhantering kan också bidra till en försköning av området med tillhörande växt- och djurliv. Dessa åtgärder är särskilt lämpliga i planområdets centrala stråk som blir den naturliga ådran genom området.

Planområdet kan komma att utvecklas i etapper, vilket innebär att temporära upplag, enklare byggnader eller tillfälliga angöringar får förekomma i väntan på färdig utbyggnad.

Belysning bör anpassas till funktion och utformas med hänsyn till det omkringliggande landskapet. Lastområden belyses med en för ändamålet funktionell belysning. Parkeringsytor för personbilar har belysning med mindre stolpar och väl avbländade ljuskällor.

Exempel på markplanering i logistikområden som förhöjer upplevelsen kring byggnaderna.

Gångstråk fram till entréer underlättar för besökaren genom att vara tydligt utformade och kan med fördel belysas med lågt placerade mark- eller pollarbelysning. Vissa träd och grönelement kan också lyftas fram med accentbelysning för att ge området en varierad och tilltalande uttryck.

Hänvisningsskyltning inom området bör undvikas att de upplevs från trafiklederna.

Hänvisningsskyltning utförs ändamålsenligt och tydligt för god orienterbarhet inom området.

Vid uppsättning av stängsel kring verksamheter ska hänsyn tas för eventuella väntande fordon som gör att de inte blir stående på allmän plats. Stängsel ska utformas i mörkgrå alt mörkgrön kulör för att harmonisera med landskapet. Belysningsstolpar och lokal skyltning samordnas med stängslet för att ge ett prydligt, sammanhållet intryck.

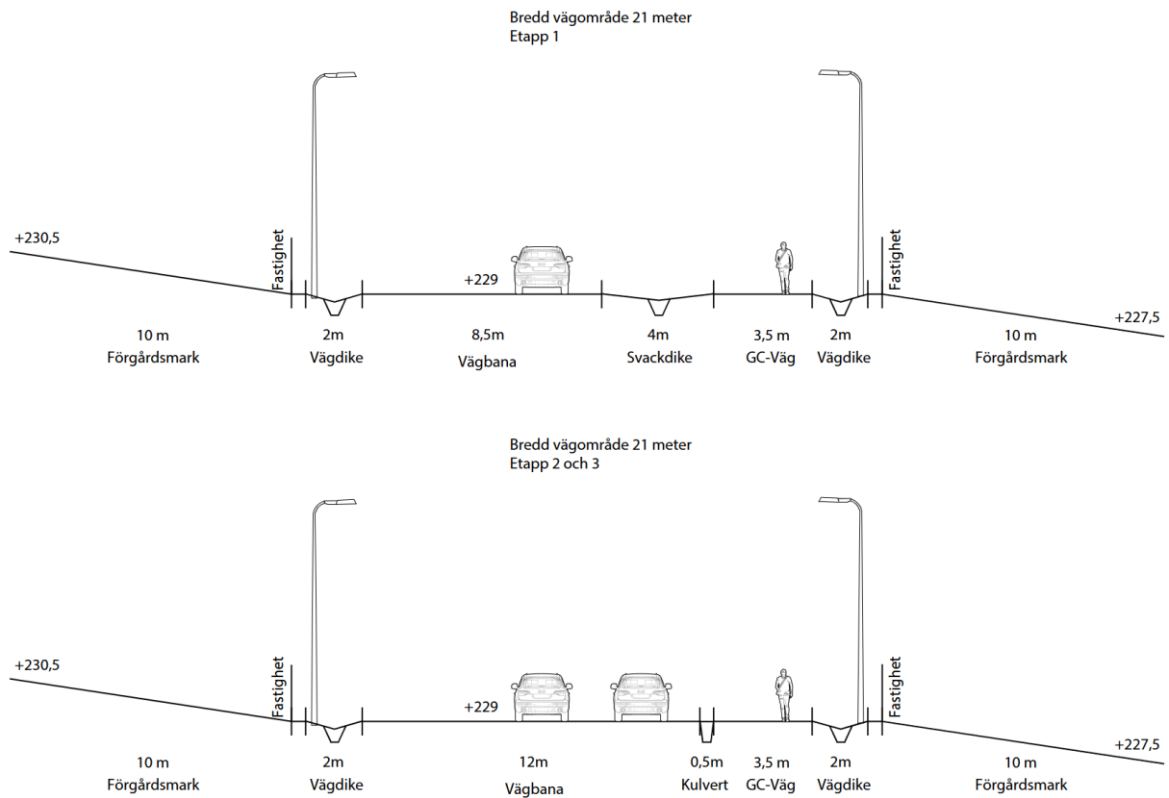
Gata, väg

GATURUM, UTFORMNING, MÖBLERING, BELYSNING, mm

Utformningen av gaturummet är väsentligt för att påverka det första intrycket av området och genomförbarheten av exploateringen i området. Det i plankartan utpekade gaturummet är smalare än i södra Stigamo med endast 21 meter bredd på vägområde. Det är däremot viktigt att det gaturummet utformas för att skapa en helhet genom båda områdena. Med begränsningar i bredd kommer smartare lösningar behöva tillämpas. I samband med att planområdet kommer utvecklas i etapper kommer även gatan förändras.

I etapp 1 finns endast en tillfällig väg till planområdet från väg 846, området har ingen genomfart vilket innebär mindre trafik, en industrigata med vägbana 8,5 meter utan vänstersvängfält eller fickor för busskurer kommer vara tillräckligt för ändamålet. Det kommer finnas vägdiken på vardera sida om vägområdet som även kan inrymma belysningsstolpar, men även dike mellan vägbana och gång- och cykelväg. Dessa ska fungera för att hantera dagvatten inom vägområdet, utanför vägområdet hanterar respektive fastighetsägare eget dagvatten. Utrymmet mellan vägbana och gång- och cykelväg är flexibel och kan utnyttjas vid framtida utökning av bredden på vägen. Det är en gemensam gång- och cykelväg öster om vägbanan som planeras där gående och cyklister kommer att mötas och samsas, men även för underhållsfordon att köra på. Belysningsstolpar kan finnas på båda sidor om vägbanan vilket lyser upp både vägbana och gång- och cykelväg för ökad trafiksäkerhet och trygghet. Det kommer även finnas extra utrymme på vardera sida av vägområdet för svängrum när gatan dras genom landskapet och inte ska inskränka på grannfastigheterna.

Vid etapp 2 ansluter gaturummet med vägbana men även gång- och cykelväg till södra Stigamo och Jönköping längre norrut genom en undergång under väg 30, vägen fortsätter även söderut med en ny permanent anslutning till väg 846, området kommer att få genomfartstrafik med mer trafik överlag. Hastigheten kan bli 60 km/h men dimensioneras för 80 km/h och möjliggöra för vänstersvängfält och busshållplatser. Vägbanan kan då behöva vara 12 meter bred. Då är gaturummet sedan tidigare flexibelt utformat att gatan inte behöver brytas upp, det går att utnyttja dikesytan mellan vägbanan och gång- och cykelvägen så att endast dagvattenkylvert finns på ytan mellan. Vänstersvängfält kommer finnas för att öka trafiksäkerheten och hantera trafiken med stora fordon även under rusningstid. Anslutande gator inom kvartersmark behöver dimensioneras för att vänstersvängfält med körspåren för långa lastbilar ska inrymmas. Vid etapp 3 ökar trafiken ytterligare med anslutning till väg 30 med ramper, då är planen dimensionerad och av så pass hög standard att området fungerar för framtiden.

Principsektion genom gata på allmän plats, ettap 1 ovan, ettap 2 och 3 nedan.

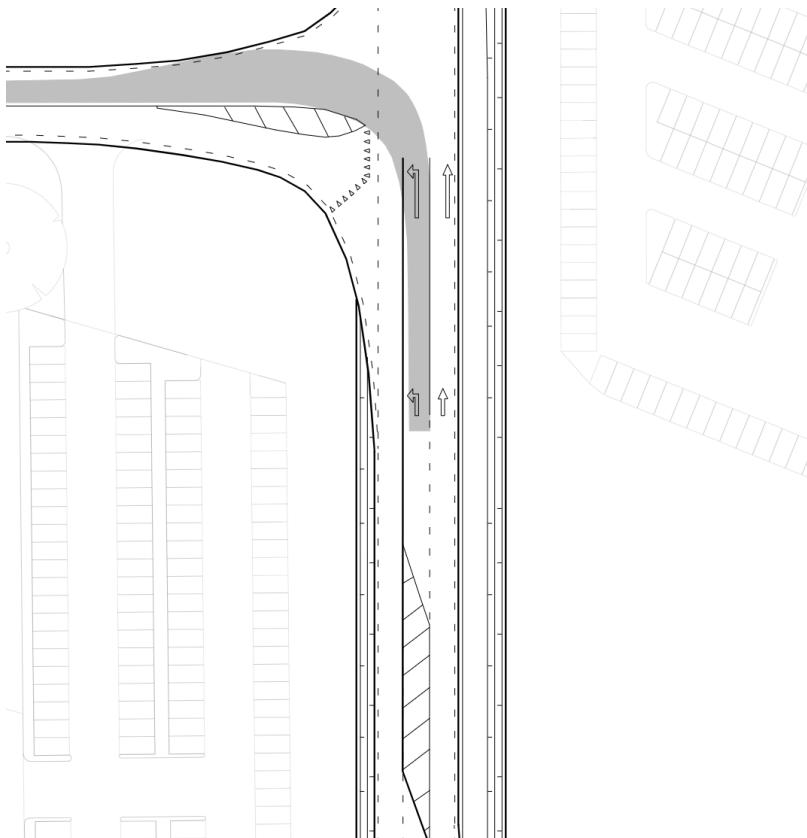

Illustration ovanifrån med exempel på hur vänstersvängfält med körspår får utrymme i gaturummet.

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD